Janica Ylikarjula

18.9.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

E 29/2017 vp Valtioneuvoston selvitys: EU27-päämiesten tulevaisuuspohdinnan ja Rooman julistuksen seuranta

Globaalissa ympäristössä Suomella on mahdollisuus menestyä vain osana Eurooppaa ja tekemällä strategista, ennakoivaa ja pitkäjänteistä vaikuttamistyötä EU:ssa. Suomi ei saa ajautua tilanteeseen, jossa vaikutusmahdollisuutemme vähenevät ja kansalliset intressit jäävät vaille vastakaikua. Tämä edellyttää meiltä omien tarpeidemme ja tavoitteidemme kirkastamista.

Tavoitteena EU:n yhtenäisyys ja Suomen pysymiseen päätöksenteon keskiössä

EU:n toimintakykyä on pyrittävä vahvistamaan ja vaalittava jäsenmaiden yhtenäisyyttä mahdollisimman pitkälle. EU-instituutioiden riippumattomuus, läpinäkyvyys ja päätöksenteon yhteisömetodi ovat pienille jäsenmaille välttämättömiä.

EU:n kehittäminen monivauhtisesti on saanut yhä enemmän kannatusta. Suomi on aina korostanut EU:n yhtenäisyyttä ja pyrkinyt vastustamaan sen jakautumista vahvoihin alueellisiin ryhmittymiin. Selvästi eritahtinen eteneminen EU:n kehittämisessä voi rapauttaa myös Suomelle elintärkeitä sisämarkkinoita, jotka ovat olleet unionin menestystarina sekä heikentää EU:n globaalia vaikutusvaltaa. Tavoitteena pitää olla EU:n yhtenäinen kehitys ja Suomen pysymiseen päätöksenteon keskiössä.

Monissa kysymyksissä Suomen kanssa samanmielinen Britannia on jättämässä EU:n ja Suomen tulee entistä vahvemmin viedä markkinaliberaaleja näkemyksiä eteenpäin muiden samoin ajattelevien maiden kanssa. Samalla on löydettävä myös uusia kumppaneita perinteisen pohjoisen koalition ulkopuolelta.

Tulevien vuosien merkittäviä kysymyksiä EU:n kehittämisessä

Tulevien vuosien suuret kysymykset liittyvät mm. sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden parantamiseen, sisämarkkinoiden syventämiseen, talous- ja rahaliiton uudistamiseen sekä EU:n sosiaaliseen ulottuvuuteen.

EU:n kehittämisessä elinkeinoelämä toivoo pragmaattisuutta. Muutosta tarvitaan ennen kaikkea toimintatapoihin: yhteisistä säännöistä ja periaatteista on pidettävä kiinni. Ei riitä, että kriisit saadaan hallintaan. Tavoitteena pitää olla niiden perinpohjainen ratkaisemin. Samoin poliittista johtajuutta tarvitaan aimo annos lisää jäsenmaissa käytävään EU-keskusteluun. Odotukset unionia kohtaan ovat välillä ylimitoitettuja. On syytä muistaa, että monet merkittävät päätökset tehdään edelleen jäsenmaissa.

EU:n yhteiset **sisämarkkinat** ovat olleet EU:lle menestystarina. Sisämarkkinoilla on kuitenkin paljon mahdollisuuksia vielä hyödyntämättä – energiaunionin, digimarkkinoiden, pääoma- ja palvelumarkkinoiden pitäisi toimia nykyistä paremmin.

Kauppapolitiikassa kaivataan lisää EU:ta. Meidän tulee etsiä uusia markkinoita EU:n ulkopuolelta. Tässä vapaakauppasopimuksilla on keskeinen rooli ja ne ovat myös merkittävä keino globalisaation hallinnassa. EU:n onkin kyettävä parantamaan omaa toimintakykyään ja ketteryyttään kauppapolitiikassa.

EU:n lainsäädännön laatua pitää parantaa. Tällä on suuri merkitys, jotta uskottavuutta EU:ta kohtaan saadaan vahvistettua. Ennustettava sääntely-ympäristö takaa koko unionin alueella uusille ja vanhoille toimijoille tasapuoliset mahdollisuudet sekä kannustaa yrityksiä innovoimaan ja investoimaan. Suurena ongelma on usein ollut riittämätön lainsäädännön toimeenpano jäsenmaissa. Tähän on saatava muutos.

Talous- ja rahaliiton vakaus ja hyvä toiminta ovat Suomelle tärkeitä. Vaikka välitöntä tarvetta suurille uudistuksille ei ole, Suomen tulee olla mukana niitä suunniteltaessa. Lyhyellä aikavälillä keskitytään jo sovittuihin uudistuksiin, kuten pankkiunionin viimeistelyyn. Se edellyttää kuitenkin ensin nykyisten ongelmien korjaamista kansallisin toimenpitein. Yhteisiä finanssipoliittisia sääntöjä tulee selkeyttää ja yksinkertaistaa. Markkinoiden finanssipoliittisia päätöksiä ohjaavalle vaikutukselle tulee luoda lisää tilaa sijoittajavastuuta vahvistamalla.

EU:n on syytä tiivistää yhteistyötä **turvallisuus- ja puolustus**kysymyksissä. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa on pohdittava osana kokonaisuutta, johon kuuluvat myös kehityspolitiikka ja ulkosuhteet. Euroopan lähialueiden taloudellisen kehityksen edistäminen voi luoda sekä vakautta, turvallisuutta että liiketoimintamahdollisuuksia eurooppalaiselle elinkeinoelämälle. Sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi on parannettava jäsenmaiden sitoutumista yhteisten sopimusten noudattamiseen. Euroopan väestön ikääntyessä maahanmuuttajien tehokas ja ripeä integroiminen yhteiskuntaan ovat tarpeen myös työvoiman saatavuuden kannalta.

EU-rahoitus on kuitenkin tärkeä työväline unionin kehittämisessä ja vastattaessa yhteisiin haasteisiin. Menoeriä on syytä tarkastella aidon eurooppalaisen lisäarvon näkökulmasta sekä toimien vaikuttavuuden ja tehokkuuden perusteella. Tällaisia ovat mm. eurooppalaisen kilpailukyvyn vahvistaminen investoinneilla tutkimus- ja innovaatiotoimintaan sekä Euroopan liikenne-, energia- ja tietoliikennerunkoverkoston puuttuviin yhteyksiin. Lisäksi tarvitaan lisäinvestointeja EU:n sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen sekä ulkoiseen toimintaan, jolla edistetään vakautta myös EU:n lähialueilla.

Näkemyksiä EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta

Sosiaalisen ulottuvuuden kehittäminen edellyttää Euroopalta elinvoimaista taloutta ja korkeaa työllisyyttä. Euroopan sosiaalista ulottuvuutta on mahdollista kehittää vain rinnan talouspolitiikan ohjauksen ja sisämarkkinoiden kanssa. Toisistaan irralliset, mahdollisesti vastakkaisiin suuntiin vetävät toimenpiteet ja kehityskulut vaarantavat EU:n yhtenäisyyden.

Päävastuun sosiaaliasioissa on pysyttävä kansallisella tasolla. Useat EU-maiden taloutta, työmarkkinoita ja sosiaaliturvajärjestelmiä rasittavat ongelmat johtuvat myöhästyneistä tai vajaista rakenneuudistuksista.

Lainsäädännön määrän kasvattaminen ei edistä sosiaalista konvergenssia Euroopassa johtuen jäsenmaiden sosioekonomisista ja kulttuurisista eroista. Ensisijainen keino sosiaalisen ulottuvuuden kehittämiseksi on nykyisten sääntöjen ja rakenteiden tehokkaampi toimeenpano ja hyödyntäminen eli tehdään vähemmän, mutta paremmin. Sääntelyä ei tule pitää itseisarvona, vaan keinona päästä tavoitteisiin.

Yksi toimiva keino edistää jäsenmaiden sosiaalista lähentymistä ja EU:n sosiaalisen ulottuvuuden syventämistä ovat erilaiset vertailumallit. Työelämän ja sosiaalisen suojelun alalla mahdollisia EU-tason työkaluja ovat esim. eurooppalaiseen ohjausjaksoon tai sosiaaliseen tulostauluun sisällytettävät sosiaaliset indikaattorit.

EU:n on kunnioitettava kansallisten ja eurooppalaisten työmarkkinaosapuolten autonomiaa. Toimivat ratkaisut edellyttävät työmarkkinaosapuolten osallistumista päätöksentekoon.

Lisätietoja:
Johtava asiantuntija Janica Ylikarjula, puh. 040 560 1275, janica.ylikarjula@ek.fi

EU:n sosiaalinen ulottuvuus:
Asiantuntija Katja Miettinen, puh. 040 839 4839, katja.miettinen@ek.fi
Asiantuntija Ilari Kallio, puh. +32 (0) 495 56 22 99, ilari.kallio@ek.fi